

*Щиро вітаю колег і студентів із
70-річним ювілеєм КНТЕУ!*

Сім десятиліть відданої праці викладачів, їх глибокі знання та фаховий досвід, служіння вічним чеснотам суспільства, а також таланти та наполеглива праця випускників і вихованців створили авторитет нашого іменитого навчального закладу, який заслуговує на гідне звання фундатора вищої освіти України.

Користуючись нагодою, бажаю рідному Університету ще незліченну кількість десятиліть виконувати свою почесну місію підготовки кадрів високої кваліфікації для національної економіки, подальших наукових і творчих успіхів у прославленні нашої української науки і держави.

З повагою, Валерія Сопко

СОПКО Валерія,

д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування КНТЕУ

УДК 657.4

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку фінансових результатів підприємства. Визначено основні підходи до підготовки облікової інформації для забезпечення формування даних при складанні фінансової та податкової звітності.

Ключові слова: витрати, доходи, фінансовий результат, облікова інформація, облікова політика, звітність.

Сопко В. Учет финансовых результатов. Исследованы особенности организации бухгалтерского учета финансовых результатов предприятия. Определены основные подходы к подготовке учетной информации для обеспечения формирования данных при составлении финансовой и налоговой отчетности.

Ключевые слова: расходы, доходы, финансовый результат, учетная информация, учетная политика, отчетность.

Постановка проблеми. Важливим фактором при упровадженні ефективних методів управління підприємством є раціональна організація роботи економічних служб і насамперед бухгалтерського обліку (БО). Одним з напрямків раціональної організації БО є удосконалення обліку

фінансових результатів і відображення їх у фінансовій та податковій звітності, що і розглядається у представленій науковій праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання розглядаються у працях вітчизняних вчених Ф. Ф. Бутинця, Г. В. Чижевської [1], М. В. Кужельного, С. О. Левицької [2], О. М. Ромашко [3], П. М. Сук [4], Н. М. Ткаченко [5] та ін., які зробили значний внесок у розвиток БО, зокрема щодо організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Оскільки в Україні процеси гармонізації та стандартизації обліку й фінансової звітності ще не закінчено, багато проблем все ще залишаються невирішеними. Поступове зближення методик формування даних для складання фінансової та податкової звітностей потребує теоретичного обґрунтування цього процесу, особливо щодо розрахунку податкових різниць.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування існуючих положень і розробка практичних рекомендацій з удосконалення організації бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використано нормативні акти українського законодавства, наукові публікації вітчизняних авторів із зазначених проблем, застосовано методи: логічний, порівняння та спостереження, групування, історичний, структурного аналізу, формалізації, систематизації.

Результати дослідження. Із розвитком діяльності будь-якого підприємства виникає потреба у достовірній інформації стосовно результатів господарської діяльності. З метою своєчасного її надання слід постійно удосконалювати організацію БО на підприємстві як загалом, так і щодо обліку фінансових результатів зокрема.

Організація і ведення БО в Україні регламентується Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", Міжнародними стандартами фінансової звітності, національними стандартами (положеннями) бухгалтерського обліку та внутрішніми документами підприємства щодо облікової політики (ОП).

Окрім наведених зовнішніх факторів, на організацію БО на підприємстві впливають ще й внутрішні – обсяг облікових робіт, обсяг інформаційного та технічного забезпечення, визначена підприємством ОП. Від складових елементів ОП підприємства залежить достовірне відображення господарських операцій, а відповідно – й інформація у фінансовій та податковій звітності [3; 5].

Важливим при розробці ОП підприємства є вибір конкретних методів щодо відображення вартісної оцінки певних об'єктів обліку, оскільки вони прямо впливають на кінцеве визначення фінансових результатів.

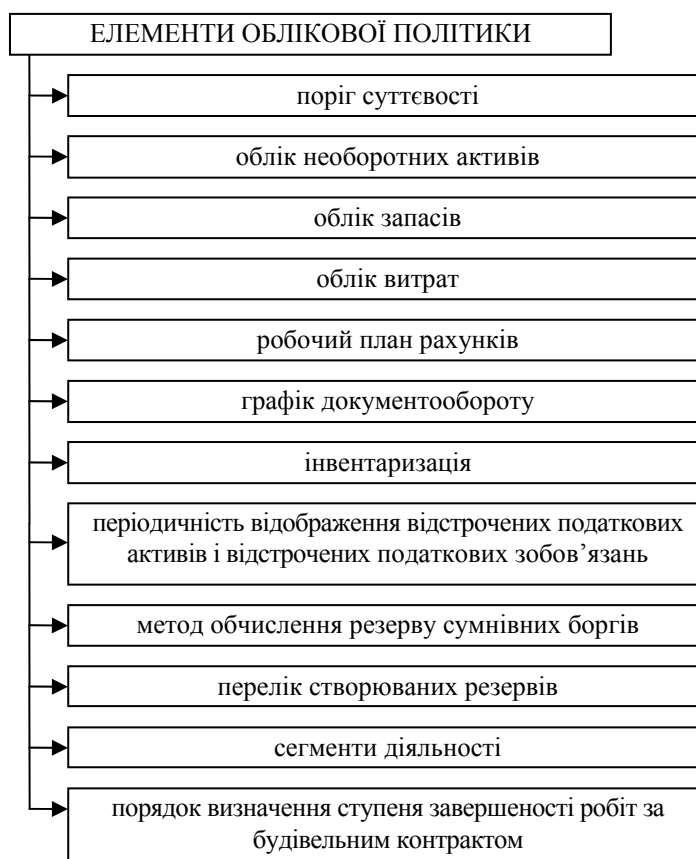
Для забезпечення об'єктивності процесу формування фінансових результатів з використанням визначених у ОП методів потрібне виконання певних умов. Передусім, це – наявність тісного взаємо-

зв'язку між власником (керівником) підприємства та головним бухгалтером, оскільки власник (керівник) несе відповідальність за організацію БО і за формування ОП, зміст якої повинен обґрунтувати головний бухгалтер [4].

Обов'язковою умовою формування ОП підприємства є дотримання принципів БО, визначених у статті 4 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", які опосередковано визначають об'єкти БО та елементи ОП [6].

Основними нормативними документами, якими керуються при формуванні положення про ОП, є Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та Міжнародні стандарти фінансової звітності. Саме стандартами передбачено порядок вартісної оцінки та альтернативних методів БО окремих об'єктів. При складанні розпорядчого документа про ОП підприємства керуються Наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 [7]. Цей документ визначає ОП елементом системи організації БО підприємства.

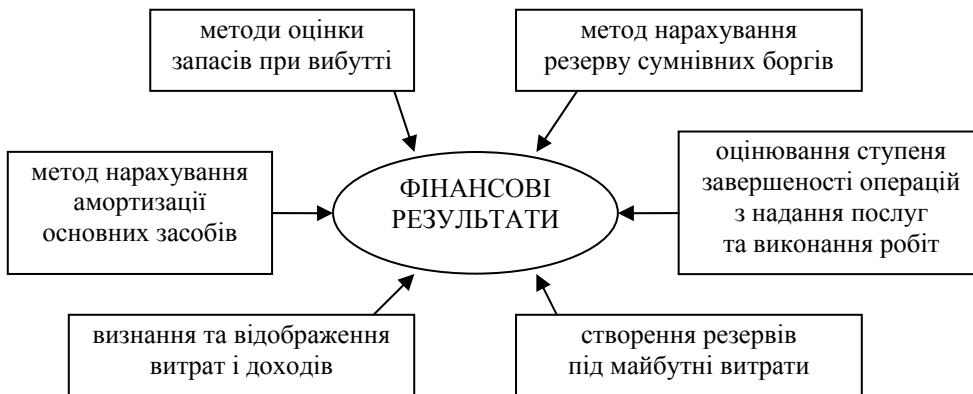
Найсуттєвіші обов'язкові елементи ОП відповідно до вказаних методичних рекомендацій наведено на *рис. 1* [7].

Рис. 1. Обов'язкові елементи облікової політики
(розроблено автором на основі [6; 7])

При формуванні ОП підприємства кожен із зазначених елементів встановлюється і визначається відповідно до НП(С)БО [8]. Окремі елементи ОП мають альтернативні методи обліку, які передбачені положеннями БО, податковим законодавством, міжнародною обліковою практикою [2]. Це дає змогу формувати ОП підприємства за особливостями діяльності.

Найважливіші основні елементи ОП, методи БО яких впливають на формування та розмір фінансових результатів підприємства, представлено на *рис. 2*.

Рис. 2. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати
(розроблено автором)

Кожний з наведених елементів ОП так чи інакше впливає на кінцевий фінансовий результат. У зв'язку з цим слід ретельно та обгрунтовано підходити до обрання певного методу його визначення.

Метод нарахування амортизації визначається підприємством самостійно з урахуванням економічних вигід від його використання та терміну експлуатації об'єкта основного засобу. Від обраного методу залежить сума нарахованої амортизації, яка формує розмір витрат за елементом "Амортизація" і прямо впливає на розмір фінансових результатів. Застосовуючи такі методи нарахування амортизації, як зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивний метод, у перші роки експлуатації основних засобів нараховується значна частина суми амортизаційних відрахувань, що збільшує суму витрат підприємства. Так як сума амортизаційних відрахувань залежить від обсягів виробництва, при використанні виробничого методу сума амортизації суттєво впливає на собівартість виготовленої підприємством продукції. Застосування прямолінійного методу передбачає нарахування амортизації рівномірними частинами протягом терміну корисного використання [9].

При нарахуванні зносу малоцінних необоротних матеріальних активів передбачено два методи нарахування амортизації: перший

передбачає відображення у складі витрат 100 % вартості при введенні об'єкта в експлуатацію; другий – відображення у складі витрат 50 % вартості об'єкта в місяцях введення активу в експлуатацію та списання активу.

При визначенні ОП щодо запасів підприємства потрібно самостійно визначити такі основні її елементи, як одиниця запасів і метод оцінки їх вибуття, який повинен об'єктивно відображати їх вартість, що буде віднесена до витрат звітного періоду. При цьому слід урахувати, що на сьогодні в умовах інфляції метод ФІФО не відображає реальної вартості запасів на момент вибуття [10].

Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом, включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості визначається як різниця між первісною її вартістю та резервом сумнівних боргів.

Порядок розрахунку і створення резерву сумнівних боргів передбачено в П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість", а приклад визначення величини резерву сумнівних боргів наведено в додатку до зазначеного положення. Однак метод нарахування резерву сумнівних боргів і спосіб розрахунку коефіцієнта сумнівності підприємство обирає самостійно і відображає в наказі про ОП [11].

На сьогодні підприємствами найбільше використовуються метод застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості та метод застосування коефіцієнта сумнівності. Використовуючи перший метод, величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів, розмір резерву – шляхом оцінки платоспроможності окремих дебіторів. Підприємство проводить аналіз поточної дебіторської заборгованості з метою виявлення сум сумнівної заборгованості, на загальну суму такої створює резерв сумнівних боргів і відображає в обліку. Проте, якщо підприємство за результатами аналізу виявить, що розрахунки за відвантаженою продукцією, виконані роботи, надані послуги здійснюються згідно з графіком, передбаченим договором постачання, у підприємства немає потреби створювати резерв сумнівної заборгованості.

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання неможлива без здійснення витрат. Під витратами розуміють зменшення економічних вигод унаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). У БО витрати відображають, дотримуючись певних умов. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Цей підхід відповідає принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, визначеному в законодавстві та застосовуваному в національних стандартах [6; 9; 12].

Значний вплив при визначенні фінансового результату для цілей оподаткування мають фінансові витрати підприємства. У разі наявності

таких підприємства також повинні розрахувати податкові різниці, які виникають при цьому [13].

Відповідно до П(С)БО 31 "Фінансові витрати" фінансові витрати підприємства можуть визнаватися двома методами: перший передбачає віднесення витрат до звітного періоду, а другий – капіталізацію фінансових витрат, пов'язаних зі створенням кваліфікаційного активу [14].

Таким чином, у разі включення фінансових витрат до вартості створюваного кваліфікаційного активу сума зменшуватиме фінансові результати на розмір амортизаційних відрахувань після введення такого активу в експлуатацію. При застосуванні іншого методу всі суми фінансових витрат у вигляді процентів та витрат, пов'язаних з кредитами та позиками, зменшуватимуть фінансовий результат при їх визнанні [14].

Вибираючи елементи ОП щодо витрат діяльності, підприємства самостійно обирають порядок їх обліку з урахуванням того, що чинним законодавством передбачено три варіанти обліку витрат:

- з використанням 8-го класу рахунків "Витрати за елементами";
- з використанням 9-го класу рахунків "Витрати діяльності";
- з одночасним використанням 8-го та 9-го класів рахунків.

Важливими елементами ОП є доходи. Для визначення моменту визнання доходу слід окреслити економічний зміст господарської операції, унаслідок якої отримується дохід. Адже окремі види доходу мають особливості визнання, які встановлені П(С)БО 15 "Дохід".

Дохід визнається у разі очікування отримання економічних вигод, які виникають у результаті діяльності підприємства, – і сума доходу може бути достовірно визначена. Для визнання доходу необхідно не лише надходження активу або зменшення зобов'язання – його наслідком є також зростання власного капіталу (крім внесків учасників). Доходи, як і витрати, входять до складу об'єктів БО на підставі принципу відповідності та нарахування доходів і витрат [12].

Планом рахунків передбачено окремі рахунки для обліку доходів і фінансових результатів за видами діяльності. Назви рахунків і субрахунків до них являють собою докладний опис складу доходів з класифікацією за видами діяльності.

Окрім загальноприйнятих підходів до визнання доходів діяльності підприємства, окремими пунктами в наказі про ОП слід зазначити порядок визнання коштів цільового фінансування доходами підприємства та визначити метод оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг і виконання робіт [15].

Важливим при відображенні у фінансовій звітності показників статей є визначення їх суттєвості.

НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" загалом визначає, що межі суттєвості можуть встановлюватися стандартами обліку, але на сьогодні жодних правил визначення вітчизняні стандарти

обліку не містять [8]. На практиці межі суттєвості встановлюються самостійно підприємствами з урахуванням підходів, передбачених у Методичних рекомендаціях Міністерства фінансів України щодо формування облікової політики підприємства. Відповідно до пункту 2.1 розділу II зазначеного документа кількісні та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності рекомендовано наводити в розпорядчому документі про ОП. Крім того, у документі розглянуто рекомендовані Міністерством фінансів України межі суттєвості для виокремлення статей фінансової звітності. Діапазон суттєвості статей окремих звітів наведено в *таблиці*.

Межі суттєвості для виокремлення статей фінансової звітності *

Номер типової форми	Назва форми звіту	Діапазон суттєвості статей
1	Баланс (Звіт про фінансовий стан)	До 5 % підсумку балансу або до 15 % підсумку активів, власного капіталу, зобов'язань
2	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	До 5 % чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) або до 25 % фінансового результату від операційної діяльності
3, 3н	Звіт про рух грошових коштів	До 5 % суми чистого руху грошових коштів від операційної діяльності
4	Звіт про власний капітал	До 5 % розміру власного капіталу підприємства

* Розроблено автором за [7].

З *таблиці* видно, що для кожного зі звітів фінансової звітності обирається окрема база визначення кількісних критеріїв і якісних ознак суттєвості статей фінансової звітності та діапазон кількісних критеріїв [7].

Висновки. У процесі організації БО такого важливого показника, як фінансові результати, необхідно: забезпечити правильне визначення та достовірну оцінку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності; розмежування витрат, доходів і фінансових результатів діяльності за кожною класифікаційною групою, надання повної та достовірної інформації про витрати й доходи діяльності у різних видах звітності, а також про наявність і використання чистого прибутку для потреб управління; запровадити повне документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах витрат, доходів і фінансових результатів діяльності, здійснення контролю за правильним визначенням фінансового результату за видами діяльності підприємства та загалом за підприємством для управління та цілей оподаткування.

Для забезпечення усіх зазначених вимог підприємству необхідно в Положенні про ОП передбачити питання методичного характеру щодо БО витрат, доходів і фінансових результатів діяльності та відобразити в основних розділах цього документа окремі об'єкти обліку витрат, доходів і фінансових результатів, а також спільні об'єкти. Особливу увагу слід приділити елементам ОП, формування якої необхідно проводити на базі аналізу впливу альтернативних методів БО на прибуток підприємства та з урахуванням оцінки наслідків для оподаткування підприємства. Раціональна організація обліку фінансових результатів позитивно вплине на поліпшення економічного стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бутинець Ф. Ф.* Бухгалтерський облік для менеджерів та економістів / Ф. Ф. Бутинець, Г. В. Чижевська // Житомир ПП "Рута". — 2011. — С. 281–307.
2. *Левицька С. О.* Господарський облік діяльності суб'єктів в сучасних умовах економічних та соціальних реформ / С. О. Левицька // Економічні науки. — 2012. — Вип. 9 (33). — Ч. 4. — С. 233–243. — (Серія: "Облік і фінанси").
3. *Сопко В. В.* Особливості оцінки й обліку доходів та витрат як основних економічних категорій формування фінансових результатів і забезпечення фінансової безпеки підприємства / В. В. Сопко, О. М. Ромашко // Зовнішня торгівля. Економічна безпека. — К. : Ун-т економіки та права "КРОК", 2012. — № 8. — С. 103–106.
4. *Сук П. М.* Методи визначення фінансових результатів діяльності / П. М. Сук // Облік і фінанси АПК. — 2004. — № 2. — С. 8–11.
5. *Ткаченко Н. М.* Управління та організація бухгалтерського фінансового обліку на підприємствах України / Н. М. Ткаченко // Вісн. Житомир. інженерно-технолог. ін-ту. — 2001. — № 14. — С. 170–174.
6. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ М-ва фінансів України від 27.06.2013 № 635 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1.
8. Загальні вимоги до фінансової звітності : НП(с)БО №1 : затв. наказом М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" : затв. М-вом фінансів України від 31.12.1999 № 318 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" : затв. наказом М-ва фінансів України від 08.10.99 № 237 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" : затв. наказом М-ва фінансів України від 08.10.99 № 237 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" : затв. М-вом фінансів України від 29.11.1999 № 290 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
13. Податковий кодекс України : затв. наказом Верховної ради України від 02.12.2010 № 2755–VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 "Фінансові витрати" : затв. М-вом фінансів України від 28.04.2006 № 415 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" : затв. наказом М-ва фінансів України від 31.01.2000 № 20 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2016.

Sopko V. Accounting of financial results.

Background. Rational organization of economic services and especially accounting (ACCT) is an important factor in the implementation of effective management. One of the directions of rational organization of accounting is to improve accounting of financial results and display them in financial and tax reporting, that is studied in the presented scientific work.

Analysis of recent research and publications showed that during the harmonization and standardization of accounting in Ukraine, despite the presence of certain scientific achievements, scientific and practical problem of accounting of the company as a whole and its individual components, in particular financial results, remains unresolved.

The aim of the research is to study theoretical justification of existing provisions and the formation on their basis of practical recommendations to improve the organization of accounting of financial results of the company.

Materials and methods. Methods of comparison, observation, grouping, historical, structural analysis, formalization and systematization were used in the study.

Results. Scientific and practical hypotheses about the impact on the organization of accounting of financial results of both external and internal factors allowed us to develop proposals for the consideration of these factors in the development of accounting policies (AP) in the company in financial results accounting. In particular, such proposals should include: the availability of the essential elements of AP considering alternative methods of accounting; influence of the particular elements of AP on the financial results; formation of accounting information to be displayed in the accounts system. Implementation of the submitted proposals will promote the objectivity of the process of formation of financial results using methods defined in the AP.

Conclusion. To ensure compliance with existing approaches to accounting company needs in a Regulation on the accounting policy to provide methodological issues concerning the AP costs, revenues and financial results and display in the main sections of the document separate objects of accounting of costs, revenues and financial results and expected shared facilities. Particular attention should be paid to AP elements, formation of which should be based on the analysis of the impact of alternative AP methods on the profit of the company and take into account an assessment of tax consequences for the company.

Keywords: costs, revenues, financial results, accounting information, accounting policies, accounting.

REFERENCES

1. *Butynec' F. F.* Buhgalters'kyj oblik dlja menedzheriv ta ekonomistiv / F. F. Butynec', G. V. Chyzhevs'ka // Zhytomyr PP "Ruta". — 2011. — S. 281–307.
2. *Levyč'ka S. O.* Gospodars'kyj oblik dijəl'nosti sub'ektiv v suchasnyh umovah ekonomichnyh ta social'nyh reform / S. O. Levyč'ka // Ekonomichni nauky. — 2012. — Vyp. 9 (33). — Ch. 4. — S. 233–243. — (Serija: "Oblik i finansy").
3. *Sopko V. V.* Osoblyvosti ocinky j obliku dohodiv ta vytrat jak osnovnyh ekonomichnyh kategorij formuvannja finansovyh rezul'tativ i zabezpečennja finansovoi' bezpeky pidprijemstva / V. V. Sopko, O. M. Romashko // Zovnishnja torgivlja. Ekonomichna bezpeka. — K. : Un-t ekonomiky ta prava "KROK", 2012. — № 8. — S. 103–106.
4. *Suk P. M.* Metody vyznachennja finansovyh rezul'tativ dijəl'nosti / P. M. Suk // Oblik i finansy APK. — 2004. — № 2. — S. 8–11.
5. *Tkachenko N. M.* Upravlinnja ta organizacija buhgalters'kogo finansovogo obliku na pidprijemstvah Ukraї'ny / N. M. Tkachenko // Visn. Zhytomyr. inzhenerno-tehnolog. in-tu. — 2001. — № 14. — S. 170–174.
6. Pro buhgalters'kyj oblik i finansovu zvitnist' v Ukraї'ni : Zakon Ukraї'ny vid 16.07.99 № 996-XIV [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
7. Pro zatverdzhennja Metodychnykh rekomendacij shhodo oblikovoi' polityky pidprijemstva ta vnesennja zmin do dejakyh nakaziv Ministerstva finansiv Ukraї'ny : Nakaz M-va finansiv Ukraї'ny vid 27.06.2013 № 635 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1.
8. Zagal'ni vymogy do finansovoi' zvitnosti : NP(s)BO №1 : zatv. nakazom M-va finansiv Ukraї'ny vid 07.02.2013 № 73 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
9. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 16 "Vytraty" : zatv. M-vom finansiv Ukraї'ny vid 31.12.1999 № 318 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.minfin.gov.ua>.
10. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 9 "Zapasy" : zatv. nakazom M-va finansiv Ukraї'ny vid 08.10.99 № 237 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
11. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 10 "Debitors'ka zaborgovanist'" : zatv. nakazom M-va finansiv Ukraї'ny vid 08.10.99 № 237 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
12. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 15 "Dohid" : zatv. M-vom finansiv Ukraї'ny vid 29.11.1999 № 290 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.minfin.gov.ua>.
13. Podatkovyj kodeks Ukraї'ny : zatv. nakazom Verhovnoi' rady Ukraї'ny vid 02.12.2010 № 2755-VI [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
14. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 31 "Finansovi vytraty" : zatv. M-vom finansiv Ukraї'ny vid 28.04.2006 № 415 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.minfin.gov.ua>.
15. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 11 "Zobov'jazannja" : zatv. nakazom M-va finansiv Ukraї'ny vid 31.01.2000 № 20 [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua>.